

Egy figyelemre méltó sorozat indulása

A könyves szakképzés füzetei

Indul a NAGY KÖNYV médiakampánya. Csinnadratta, vetélkedő, show-műsor. Könyvtárosok és könyvesek csapatokat szerveznek, kampányolnak, szavazatokat gyűjtenek ... most történetesen egy tárgy körül forog majd a villódzó ringlispil. Majd kiderül a végén, hogy melyik könyv a legnépszerűbb, a legeladhatóbb. Hogy a NAGY KÖNYV olyan JÓ KÖNYV lesz-e, hogy évtizedek múltán is fel-fellapozza olvasója egy-egy gondolatért, hogy SZÉP KÖNYV lesz-e, amit él-mény kézbe venni? Majd meglátjuk... reméljük a legjobbakat.

Mindig is voltak olyan könyvek, amelyek jó, élvezetes, netán szakszerű tartalma mellett kivitelezésük is szép, esztétikus volt. S ezeket a könyveket is el lehetett adni okos üzletpolitikával, s a könyvhöz illő marketinggel. Ezt éppen a könyvet az előállításától az olvasóig eljuttató két könyves szakma művelői – a könyvkereskedő és a könyvtáros – tudták a legjobban. Vagy ha még nem tudták saját tapasztalatból, meg kellett tanulniuk okos /tan/könyvekből.

Két ilyen okosodásra való könyv jelent meg az elmúlt hónapokban a Hatágu Síp Alapítvány kiadásában, a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete támogatásával. Két könyves történet jelent meg, két tankönyv – az újonnan indított „*A könyves szakképzés füzetei*” sorozat első és második kötete. S éppen ezért mindkét kötet másfélszáz oldal körüli terjedelemben jelent meg, reálisan számolva a vizsgaidőszakok mindig kevésnek tűnő időtényezőjével. Egy-egy szakterület tankönyvei, jegyzetei között ezt a terjedelmet nevezik a diákok „puskakönyv”-nek, amelyben a tantárgy minden fontos ismerete „dióhéjban” összefoglaltatik. Ilyen tankönyveket, jegyzeteket csak egy-egy tudomány legszélesebb látókörű művelői tudnak írni, olyan kutatók, akik szakterületük minden ismeretével rendelkeznek, s az élvezetes stílus áldott adományát is bírják. E két mű szerzője a klasszikus művelődéstörténet egy ilyen tanára. **Pogány György** több évtizede a könyves művelődéstörténet tantárgyait oktatja könyvtárosoknak, s nem mellékesen a könyves szakképzésben résztvevőknek.

S el lehet mondani, hogy amit egy-egy témáról leír, az olyan átfogó, széles körű foglalat a könyv köré csoportosított műveltségbeli tudnivalók egy-egy aspektusának, amely írásait kiemeli a tankönyv szerepből, élvezetes olvasmánnyá is teszi.

A sorozat első kötete a könyves szakmát a könyv és a vásárló felől közelíti meg, címe: *Bibliofília és könyvművészet*. A szerző vélhető szándéka szerint a könyvművészeti ismeretek birtokában a könyv közvetítésével foglalkozó szakmák művelői az igazán nem átlagos használói – vagyis bibliofil – igényeket is ki tudják elégíteni. Az átlagos – a könyvet elsősorban tartalma szerint megközelítő - könyvhasználó felé pedig a könyv mint kereskedelmi tárgy, mint speciális információhordozó esztétikai ajánlatával is élhetnek.

A mű három jelentős témakört ölel fel, s azoknak számtalan – történelmi időben szabatosan elhelyezett – aspektusát vizsgálja. Az előszóban közérthető módon – amit még csak fokoz a szerző sajátos finom humora – tisztázza a bibliofília és a bibliofil (személy) fogalmait. Pogány György szerint a „Homo Bibliophilus” az emberi nem olyan különleges alfaja, akit a könyvek szeretete (a könyv tartalmának és küllemének vagy ritkaságának) kedvelése különböztet meg embertársaitól. Majd egy röpké fejezetben összefoglalja a gyűjtési területek dokumentumfajtáinak jellemzőit, hangsúlyozva, hogy a mi korunkban már bizonyos dokumentumfajták (pl. kódexek, ősnymtatványok stb.) már nem képezhetik a könyvgyűjtés tárgyát. Ezzel be is határolja, hogy a magyarországi bibliofília történetében a továbbiakban miért foglalkozik sokkal részletesebben a jelenkorinak tekinthető utolsó két évszázad bibliofil törekvéseivel. Majd rátér a könyvművészeti alapfogalmak taglalására. Az ezzel foglalkozó második fejezetben a sokszor nem szabatos tartalommal használt fogalmak (betű, sor, szövegtömb, tipográfiai díszek, illusztrációfajták, kötés, borító) olyan tömör megfogalmazását adja, hogy legszívesebben azt javasolnánk: minden könyvtárosnak

szó szerint kellene ennyit tudnia a kézbevett könyvekről.

A könyv második és harmadik része a bibliofília hazai története. A mai bibliofília intézményrendszere az 1880-as évektől alakult ki, s egy történelmi dátum (1945) és egy a könyves világot is érintő dátum (1949: a Magyar Bibliophil Társaság feloszlata) bontja két korszakra. A történet lényege, hogy 1945 előtt milyen volt a hazai bibliofília helyzete, s a szocialista korszakban milyen lehetőségek hiányoztak ahhoz, hogy a bibliofil könyvkiadás, gyűjtés és szervezeti élet folytatódjék. A recenzensnek nem tiszte, hogy a mű adatait részletesen ismertesse, mindössze az összeállítás jellegére utalhat.

A színesebb, érdekesebb fejezet természetesen az első korszakról szóló összefoglalás. A nagyipari nyomdászat, a 19. század fordulójának polgári világa teremtette meg azt a társadalmi igényt, amelyben a művészeti ágak „békebeli” virágzása tette az életet szebbé. Ez az a korszak, amikor a könyvművészetet is olyan illusztrátorok művelték, mint Zichy Mihály, Ferenczy Károly, s majd a könyvillusztrációban is a magyaros szecesszió stílusát meghonosító gödöllői művésztelep alkotói. Ez az a kor, a „rég” századforduló, amikor az angol William Morris nevéhez kötődő – az ipari tömegtermelésű könyv silánysága ellen indított könyvművészeti megújító törekvés – hazai átvétele (is) szinkronban volt az európai művészeti mozgalmakkal (Kner Imre és a gyomai Kner nyomda, valamint a békéscsabai Tevan Andor tevékenysége). A bibliofil könyvek piaca kerülése és a polgári világ igényessége egymással kölcsönhatásban a bibliofil könyvgyűjtők társadalmi szervezkedéséhez vezetett. Már az első világháború előtt felvetődött – elsősorban a könyvtári és iparművészeti szaksajtóban – egy a könyvgyűjtőket összefogó szervezet gondolata, de a Magyar Bibliophil Társaság csak 1920-ban, a háború után jött létre. Szerzőnk igen részletesen taglalja a Bibliophil Társaság – nem minden ellentmondás nélküli – történetét, tevékenységét. E társaság volt

az, amely olyan individuális személyekből – mint az öntörvényű kiadók, egyedi könyvkollekciókra szakosodott gyűjtők – próbált egy összetartó társaságot kovácsozni. Ha voltak is a tagok között rejtett egyenetlenségek (pl. Kner Imre távolságtartása, majd a bekapcsolódása a Társaság életébe, egy rövid életű „ellen” társaság – a Magyar Bibliofilek Szövetsége – alakulása az 1930-as évek közepén), ha egyes személyek időnként jelentősen befolyásolták is a társaság tevékenységét (pl. néhány könyv kiadásában az OSZK akkori főigazgatója, Fitz József szerepe), elmondhatjuk, hogy a bibliofilek társasága fontos szerepet töltött be az irodalmi, kiadói és könyves világban. Jelentős számban adtak ki kis példányszámú, tartalmában értékes bibliofil könyvet (a recensens számára legkedvesebb a Misztótfalusi Kis Miklós betűmintalapja). Könyvkiállításokkal hozzájárultak a szép könyvek iránti kereslet növeléséhez. A szerző külön fejezetet szentel a bibliofília folyóiratainak (*Magyar Bibliofil Szemle, Könyvbarátok lapja*), részletesen bemutatja azon folyóiratokat is, amelyek rendszeresen fórumot biztosítottak a bibliofileket érdeklő publikációknak (elsősorban a két Könyvtári Szemle c. lapot emelhetjük ki).

A századforduló s a XX. század első felének gyűjtő egyéniségeivel foglalkozó fejezetben a szerző kénytelen volt csak a legnevesebb, legnagyobb, könyvészetileg legértékesebb (s ezen túlmenően később közgyűjteménybe került – tehát elemezhető) bibliofil magánkönyvtárak létrehozóinak és bibliotékájának bemutatására szorítkozni: gróf Apponyi Sándor, Goldstein Henrik, gróf Vigyázó Sándor, Ernst Lajos és társaik (a nemes szenvedélyben) hagyatékaik ma is óvott gyűjteményei a könyvtáraknak.

Az 1945 utáni korszak már fosztóképzős „szocialista” történet. A nyomdák államosítva, a könyvkiadás politikai korlátok közé szorítva, az ártatlan bibliofilek vágyai a „polgári csökevény” kategóriájába sorolva, s a szellemi élet minden területét meghatározó 3T (támogatott, túrt, tiltott) korszaka. An-

nál jobban értékelhetjük azokat a műhelyeket és személyeket, akik némi ravaszkodás, diplomácia révén mégiscsak fenntartották a szép könyvek kiadását, tervezését. A Helikon Kiadóra gondolhatunk itt hálával, s nem feledhetjük el Szántó Tibor és Haimann György nevét.

A szerző már korábban is foglalkozott az 1985-ben újjászervezett Magyar Bibliofil Társaság történetével. E fejezetben érzelem nélkül ismerteti a tényeket, eseményeket, kiadott műveket, megszervezett rendezvényeket.

Aki a sorok mögé lát (a kortárs) még így is érzékelheti, hogy milyen kompromisszumok révén, milyen „felügyelet” mellett szereztek maguknak némi kis lehetőséget az „egyesülési törvénytelenül” megalakult társaság szervezői és tagjai. Ám a második világháború előtti eredmények már minden jószándék ellenére sem ismétlődhettek meg.

A sorozat második darabja nemcsak a szerző révén kapcsolódik az első kötethez, hanem a sorozat tervezett logikáját követi. Az első kötet a könyves szakma tárgya felől, a könyvtől kiindulva jut el egy speciális gyűjtési szokás, a bibliofília történetéig, addig a második kötet a könyvközvetítés kikerülhetetlen ágával, a könyvkereskedelemmel foglalkozik. A könyv címe „A magyar könyvkereskedelem története” talán némi magyarázatra szorul. A történeti stúdiumoknál megszokott, hogy előbb a szakterület egyetemes történetét tanítják, s az egyetemes történelmi folyamatok ismeretére alapozzák a részletekbe menő hazai történelmet. Egy egyetemes könyvkereskedelem-történet megírása azonban a lehetetlen vállalkozások kategóriájába tartozik. Hatalmas tárgyi tudás, adatok, helyiségek történetének, sőt helyiségek jellemzőinek ismerete, személyek sorsának végigkövetése szükséges még ahhoz, hogy valaki egy ennyire szerteágazó szakma, mint a könyvkereskedelem, történetének hazai felvázolására vállalkozzon. S még akkor is csak a lényeges folyamatok, a meghatározó szereplők kiemelését tűzheti ki célul, ha – mint Pogány György teszi –

csak a nyomtatott könyv korszakától napjainkig tekintni át a szellemi élethez legközelebb álló kereskedelmi szakma történetét.

A fejezetek történelmi korszakolását ebben a kötetben már nyomdászattörténeti kutatásokban egyezményes kronológiai dátumok, a könyvkiadás helyzetét jelentősen megváltoztató történelmi események, vagy a cenzurális és egyéb kereskedelmi jogalkotási évek adják. A könyvkereskedelem szempontjából ez utóbbiak a meghatározóak, 1848. március 15-ig („Kívánjuk a sajtó szabadságát, a cenzúra eltörlését!”) ugyanis a társadalmi igény csak korlátok között befolyásolhatta a könyv- és sajtókiadás valamint terjesztés tartalmát és formáit.

Az első fejezetet a szerző 1526-tal indítja, s az 1700-as évszámmal zárja, bár ez utóbbi sem nem jogi, sem eseményhez nem köthető dátum. Itt ismerkedhetünk meg a korabeli könyvterjesztés formáival és ismert személyeivel; a nyomdász mint eladó, vándor könyvárus, vásári (ponyváról történő) árusítás, bizományos kereskedelem, könyvkereskedő és könyvet is árusító könyvkötő. Majd a második korszak (nagyjából a XVIII. század a könyvkereskedelmet szabályozó 1772-es rendeletig) újdonsága a könyvárverés – amelyhez jegyzékeket adnak ki, s megindul a harc a vásárlóért a letelepedett és vándor könyvkereskedők között. 1772–1848 között már teljes körrel kialakultak a könyvterjesztés mai ágazatai: a könyvek frissességére, ill. régiségére való szakosodás (szortiment és antikvár kereskedelem), a folyamatos és alkalmi vásárlás lehetőségei (könyvesbolt és árverés) a kisebb településekre is eljutó terjesztési formák (előfizetés és bizományos rendszer) s megindult a később oly fontossá váló könyvjegyzékek kiadása. S becsalogató újdonság e korban a könyvesboltokban működő olvasókabinetek és könyvkölcsönzési rendszer. A XIX. század második fele meghozta a sajtószabadságot, s az ipartörvényeket követően a könyvkereskedelem rendezett polgári jogi helyzetbe került és stabilizálódtak a könyvszakma ma is ismert ágazatai. S ami még lé-

nyegesebb – a kiadás, nyomda, üzlet – egységére épülő nagy részvénytársaságok (Franklin, Athenaeum, Révai stb.) mellett létrejöttek a csak eladásra szakosodott nagy könyvkereskedői cégek. A XX. században is kitaláltak a kereskedők egy új terjesztési formát, nevezetesen a részletfizetést.

A II. világháború utáni korszak a nehézipar mintájára szervezett hatalmas könyvkereskedő vállalatok kora, amelyek között állami direktíva osztotta el a piacot (ÁKV, Művelt Nép, szövetkezeti terjesztés), s hosszú évekre elvágta a kiadó, nyomda, terjesztés közötti természetes összetartó szálakat.

Itt nem részletezhetjük, de a könyvben s szerző külön alfejezeteket szentelt a könyvkereskedelem két speciális ágának, az antikvár kereskedelem történetének, s a nyomtatott kották terjesztésére szakosodott zenemű-kereskedésnek is.

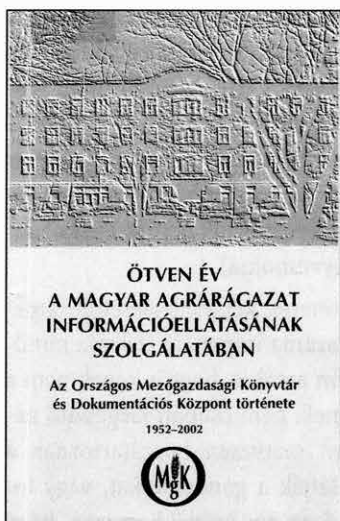
Külön értéke a könyvnek, hogy a Trianon utáni időszaknál áttekintést nyújt az utódállamok magyar könyvkiadásáról és terjesztési formáiról (Literária, Tátra, Erdélyi Szépművészeti Céh). Az 1945 utáni időszaknál pedig a szomszédos államok könyvkiadása, terjesztése mellett bemutatja a nyugati magyar emigráció könyvhöz jutási lehetőségeit is (nem véletlenül került a fotóillusztrációk végére Püski Sándor New York-i könyvesboltja).

Szólni kell még a kötetek képmellékleteiről, amelyeknek nemcsak a száma imponáló (félszáz mindkét kötetben), hanem arról is, hogy e képek nem a könyvet díszítő elemek, nem csupán kiegészítő nézegetnivalók, hanem szervesen hozzátartoznak a szöveghez, alátámasztják a gondolatokat, vagy tovább fűzik azokat. S ez oly mértékben igaz, hogy szövegekőzi utalások jelzik az oda kapcsolódó képmellékletek sorszámát. A bibliofília kötet képei szinte kizárólag a különféle könyvstílusokat jellemző művek fotói, egyetlen személy képe szerepel csupán a könyvben, gróf Apponyi Sándoré a legnagyobb hungarika gyűjtőé. A könyvkereskedelem történet képanyaga már változatosabb; kereskedelmi jelvények, könyvesboltok külső és belső képei,

könyvjegyzékek, hirdetések egészítik ki a leírtakat. A recenzens örömmel fedezte fel a könyves berkekben „Untermüller Alajos” beceneven emlegetett XVI. századi vándor könyvkereskedőt ábrázoló metszetet. A könyvesboltok képeit elnézegetve bevallja, hogy ha száz évvel ezelőtt élt volna az itt szereplő könyvesboltok közül az „Est” kiadó boltjában érezte volna magát legkellemesebben vásárlás közben.

Azt, hogy Pogány György mennyire átfogó irodalom-, nyomdászat-, kereskedelemtörténeti és bibliográfiai tudás birtokában írta meg e két tömör – talán nem túlzás azt mondani, alapművet – adattal is jelezhetjük. A tudományos munkáknál elengedhetetlen, s természetesen e kötetekhez is elkészült a névmutató. Mindkét kötetben négyszáznál több nevet említett meg a szerző. A recenzens jó szívvel ajánlja e könyvet nemcsak a könyves szakmák művelőinek, de könyvtárosoknak is. S kívánja, hogy az érintett könyvkereskedők révén ennél is szélesebb vásárlóközönség kezébe is kerülhessen.

Kenyéri Kornélia



A mezőgazdasági tájékoztatás ünnepe

Hasznos könyv egy fontos jubileumról

Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár jubileumi emlékbizottságának gondozásában, 2002-ben jelent meg az intézmény ötven évének történetét tanulmányokban és könyvtári írásos dokumentumokban áttekinthető jubileumi kiadvány. „*Ötven év a magyar agrárágazat információellátásának szolgálatában*” – ez a cím, mely az igényes kiállítású, szép színes fotókkal is illusztrált, vékony, de tartalmas könyvecske borítóján olvasható, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ fél évszázados fennállásának lényegét fejezi ki. Hiszen „az ország legjelentősebb mezőgazdasági dokumentumgyűjteménye” mindig „megbízható partnere és kiszolgálója volt a magyar élelmiszergaz-

Ötven év a magyar agrárágazat információellátásának szolgálatában : az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ története 1952-2002 / OmgK jubileumi emlékbizottság . – Bp. [Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ], 2002. 104 p. ISBN 963 9061 05 0

daság oktatóinak, kutatóinak, diákjainak, a szakma iránt érdeklődőknek”. Az OMgK főigazgatójának, *Gulácsiné Pápay Erikának* a szavai ezek, aki a kötethez írt rövid *Előszó*ban azon szándékuknak is hangot ad, hogy e jubileumi emlékkönyv – az emlékezésen túl – felhívja a figyelmet e fontos intézményre. Így „a kötet szerzői a kortörténet, a múlt bemutatása mellett a jelent és a folyamatos fejlődést is” az olvasók elé tárják.

A múltról *Fabinyi Rudolf* számol be *A mezőgazdasági tájékoztatás kezdetei* című tanulmányában. Az OMgK létrejöttének legfőbb indítékát a dokumentáció, a szakirodalmi tájékoztatás iránti megnövekedett igényben határozza meg a szerző. Bár „a korai –1945–1951. évi – mezőgazdasági dokumentáció a dezintegrálódó könyvtárak mellett egy darabig önálló intézményként szerepelt”, 1952 augusztusára megérett a helyzet arra, hogy a Dokumentációs Központ könyvtára az Országos Mezőgazdasági Könyvtár integráns részévé váljék. Az Országos Mezőgazdasági Könyvtár különböző mezőgazdasági szervek könyvtáraiból alakult nem sokkal korábban, 1951 szeptemberében. A két intézmény leltárának egyesítését a Földművelődésügyi Minisztérium XV. 861-D-2/3/1952. rendelete mondta ki. *Fabinyi Rudolf* részletesen áttekinti a vizsgált időszak alatti jogi szabályozás dokumentumait. Az OMgK mai szerkezetének létrejöttében négy rendelet játszik meghatározó szerepet: 1./ az Országos Mezőgazdasági Könyvtár létesítéséről szóló 18.089/1951./IX.1./ FM. sz. rendelet, mely sokrétű feladattal ruházta fel az OMgK-t (egyebek között rábízta a mezőgazdasági kutatóintézetek könyvtárai feletti szakmai felügyeletet), és meghatározta a könyvtár fő gyűjtőkörébe tartozó témaköröket; 2./ a már említett 1952-es határozat az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és a Mezőgazdasági Dokumentációs Központ egyesítése tárgyában; 3./ az 1956. évi 5. sz. törvényerejű rendelet, mely a mezőgazdasági könyvtárak hálózati központjává tette az OMgK-t, és „világosan összekapcsolta az országos jellegű könyvtár és az országos jellegű dokumentáció feladatait”; 4./ s végül a földművelésügyi miniszter 100.945/57. sz.

rendelete arról, hogy tudomásul vette azt az átszervezést, amely egy korábbi rendelet (16/1956/XII. 29./ Korm. sz.) alapján történt. Ez utóbbi „paragraffussal” alakult ki végérvényesen az OMgK mai szerkezete.

A továbbiakban *a hagyományos könyvtártól a korszerű információs központig* vezető úton kalauzolja végig az olvasót *Billédiné dr. Holló Ibolya*. Az út első szakasza az OMgK megalakulásától az Agroinform (teljes nevén: Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Információs Központja) 1967-es létrejöttéig tart. Itt veszi számba a tanulmány írója az OMgK hagyományos dokumentációs szolgáltatásait (például a Külföldi Agrárirodalmi Szemle alapján 1958-tól megjelenő Agrárirodalmi Szemle; a Külföld Mezőgazdasága című kiadvány; a kéthavonta megjelenő Mezőgazdasági Világirodalom című folyóirat; az 1953-ban induló referálólap, a Magyar Agrárirodalmi Szemle, amelyet a címetől eltérően nem magyarul, hanem angolul, németül és oroszul adtak közre; a negyedévente kiadott Magyar Mezőgazdasági Bibliográfia 1960-tól; ajánló bibliográfiák, fordításgyűjtemények, témadokumentációk, annotált szakkibliográfiák, témafigyelés stb.). Mindezek a szolgáltatások az OMgK hármas feladatkörének – a tudományos szakkönyvtári feladat, országos általános mezőgazdasági könyvtári feladat és a kutatóintézeti könyvtárak ellenőrzésének feladata – igyekeztek megfelelni. Ehhez persze szükség volt az adekvát állománypolitika kialakítására, a nyilvános olvasószolgálat megindítására (1953), a külföldi cserekapcsolatok kiépítésére és – a szervezés, tanácsadás, koordináció hármasságában realizálódó - módszertani tevékenységre is. E korszak mérlegét így vonja meg a szerző: „Az intézet jól felkészült és hivatástudattal dolgozó szakembereinek munkájából, egyéni és közösségi teljesítményéből formálódott ki másfél évtized alatt egy országosan elismert, jól működő szakkönyvtár és dokumentációs központ.”

A második útszakasz kezdete az Agroinform alapításának időpontja. 1967-től erősödtek a már meglévő bel- és külföldi kapcsolatok, és „az intézmény te-

vékenysége nemzetközi rendszerekbe (AGRIS, FSTA, CAB) épült be”. A tanulmány részletes bepillantást nyújt a nemzetközi információs rendszerek létrejöttének, az automatizálás térhódításának folyamatába és eredményeibe, különös tekintettel az Agroinform részvételére. Az e téren elért szakmai sikerek indokolták azt az átszervezést, amelynek következményeként Agrárinformációs Vállalattá alakult az intézmény (1987). Ez a – kezdetben kedvezőnek tűnő – változás azonban a könyvtár számára hosszabb távon nem bizonyult eredményesnek, és 1991-re nyilvánvalóvá vált az Agrárinformációs Vállalat teljes csődje.

Erről az időszakról már egy újabb tanulmány ad számot a kötetben: *Gulácsiné Pápay Erika* „Múlt, jelen, jövő” című írása mutatja be az első önálló tíz év történetét. 1991 és 1992 „az átalakulás nehéz éve” volt: a vállalatot felszámolták, és a könyvtár – mint részben önálló költségvetési intézmény – Magyar Mezőgazdasági Múzeum Országos Mezőgazdasági Könyvtár néven kezdte meg működését. *Gulácsiné Pápay Erika* – aki 1992-ben megbízott igazgatóként került a könyvtár élére – így összegzi e „sorsfordító” év jelentőségét: „megkezdődött a könyvtár szakmai becsületének és valamikori jó hírének visszaszerzése. Ehhez a nemes feladathoz a könyvtár teljes kollektívája erejével és szakmai tudásával járult hozzá.” 1993 szintén fontos év a könyvtár történetében, mivel megalapítása óta először ekortól vált lehetővé az önálló szakmai és gazdasági tevékenységet megvalósító intézményi élet. A könyvtár és a múzeum ugyanis „közös megegyezéssel” elvált egymástól, és a módosított alapítóhatározattal (1993. január 1.) megszűnt az a létbizonytalanság és önállótlanosság, amely mindeddig a könyvtár életét végigkísérte. Az önállóság kezdeti nehézségei után több lépcsőben sor került a szervezeti- és létszámkérdések megoldására, fejlődtek a nemzetközi kapcsolatok (tanulmányutak, részvétel nemzetközi konferenciákon), megújult a számítógéppark, épület-felújítási munkák zajlottak, kiépült az ALEPH elnevezésű integrált könyvtári rendszer, megvalósult a CD-ROM adatbázisok hálózati hozzá-

férése, megtörtént az összalományi revízió és selejtezés, bővült a szolgáltatások köre (például 1996-ban megnyílt az OMgK EU Gyűjteménye), 1998-ban pedig távoktatás formájában információs- és szakmai továbbképzés kezdődött. Felsorolni se könnyű mindazt, ami 10 év alatt megvalósult az OMgK-ban, miközben szinte folyamatosan személyi és anyagi gondok nehezítették az intézmény életét. A számba vett eredmények mégis azt bizonyítják, amit a szerző – a híres számítógépes felfedező, *Tim Berner Lee*-t idézve – vall: „Csodálatos dolog, ha az ember álmodik valamit, és ez az álom valóra válhat”.

A három tanulmány után azoknak az írásos dokumentumoknak a fotóit válogatták össze a szerkesztők, amelyekre az OMgK történetét ismertető beszámolók is hivatkoztak (rendeletek, határozatok). Ezt követi a jelenlegi szervezeti felépítés bemutatása, valamint a belső és külső munkatársak felsorolása.

Hasznos kis könyv az OMgK ötven évét bemutató kötet: gazdag tényanyagot feldolgozó tanulmányai-ból minden érdeklődő alaposan tájékozódhat a magyar agrárágazat egyik legfontosabb szellemi fellegettevének tevékenységéről. (Érvényes ez azzal együtt is, hogy egy-egy apró szépséghiba becsúsztott a kötet kivitelezésében: jó lett volna például magyar felirattal ellátni néhány idegen nyelvű munka amúgy szép fotóját (8., 49., 99. oldal), és érdemes lett volna alaposabb korrektori munkával kiszűrni néhány helyesírási és/vagy nyomdahibát.)

A kötet utolsó lapjairól ránk tekintő arcok – az OMgK – munkatársai – egykori elődeikkel együtt az *Előszó* ajánlásának címettjei. *Gulácsiné Pápay Erika* – szép és már-már elfeledett gesztussal – ezekkel a szavakkal ajánlja a könyvet nekik:

„Ajánlom e jubileumi kiadványt a könyvtár egykori és mai munkatársainak és mindazoknak, akiknek fontos a szakmai kultúra, a magyar élelmiszergazdaság színvonalának emelése.”

Eger Veronika